

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 2.

V Ljubljani, 15. januarija 1879.

Tečaj XIX.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

2.

Dovoli naj se mi, da navedem v tem pogovoru izreke nekterih slavnih mož o ženskih, o njihovem namenu in o njihovi omiki. Vsi so edini v tem, da ženski ni treba, Bog zna, kako visocega izobraženja, vsi so dalje edini v tem, da je ona vstvarjena le za dom, za domača opravila, za oskerbovanje in odgojevanje svojih otrok. Take in enake misli razpravljaj sem že mnogokrat. Ali reklo se mi je, da zaničujem ženski spol, da mi je ležeče le na tem, da se ohranijo one v nevednosti, da je potem toliko lože gospodariti možém nad „temi ubogimi in pomilovanja vrednimi stvaricami“.

Ako se moti kdo, se gotovo tisti, ki govori tako. Stoletja in stoletja so živele ženske le kot zveste spremljevalke možev, stoletja in stoletja so bile oné matere in odgojiteljice svojih otrok, — in bile so srečne, bile so zadovoljne. Ali je pa zdaj tako, ko so jele stopati na stopinje, ktere so imeli nekdej v rokah le možje? Ne, tudi zakoni niso nič več tako srečni, kot so bili nekdej, odkar ženska hoče več znati, kakor kar ji je treba! Zoper poštene ženske, t. j. zoper take, ki zvesto spolnujejo svoje dolžnosti, ktere so ohranile vse one lastnosti, ki tako lepo pristujejo ženstvu, z eno besedo zoper one ženske, ki so ostale ženske, nisem in ne bom ničesa pisal. Klobuk z glave pred tacimi! Ali zoper emancipacijo in zoper one, ktere so se nalezle te kužne bolezni, bom pa vedno.

Prestopimo tedaj k izrekom slavnih pisateljev. Pervi, ki ga hočem navesti, je gerški zgodovinar Ksenofont. On piše: „Bog je odločil žensko natoro za dela in oskerbovanja v hiši, a moško za opravila zvanaj hiše, ako ga njegov poklic slučajno ne veže na dom. Kajti duha in telo njegovo je uredil tako, da zna mnogo bolje prenašati mraz in vročino, potovanja in vojaške službe, zato mu je zaupal opravila zvanaj hiše. Ženski je pa dal telo, ki je manj narejeno za vse to, zato ji je izročil Bog tudi opravila v hiši. Jaz menim, — nadaljuje Ksenofont — da je dobra gospodinja ravno tako važna pri gospodarstvu kakor mož; kajti dohodki prihajajo največ po možu v hišo, izdatki pa po ženinih rokah iz hiše, in ako ona oskerbuje to dobro, se množi premoženje, nasproti se pa vedno manjša“.

Te besede so jasne že same na sebi. Tako je govoril tudi že marksido drugi, ki Ksenofonta še nikdar videl ni. Ne bilo bi mi jih prepisovati ravno od tega moža, ali storil sem to zato, da sem pokazal, da so stari narodi mnogo bolje znali ceniti človeško naravo, nego jo sedanji; oni so pustili vsako stvar tam, kjer ima biti, in tako je prav. Rastlina, ki jo presadiš iz prav nerodovitnih tal v dobro zemljo, pogine ravno tako, kakor če bi jo presadil iz dobrih tal v nerodovitna.

Stari narodi sploh niso pisali knjig o odgoji, najmanj pa o ženski odgoji. Kako naj se izreja mladina, to je bilo več ali manj popisano v sv. pismih vsacega naroda, v katerih je bila vsaka beseda, celo vsaka čerka v pravem pomenu sveta. *) Sv. pisma Kitajcev so bile 4 knjige Konfucija, Indi so imeli svoje „vede“, Perzijani Zoroastrovo „Zendavesto“, Izraelci Mozesove bukve, Gerki pa Homerja in za tem dva postavodajalca Likurga in Solona, ki sta, prvi v Šparti, drugi v Atenah dala razen drugih postav tudi take, po katerih naj se odgojajo otroci.

Debele knjige o odgoji so se jele pisati tedaj še le v novejšem času. In o ženski odgoji posebej je spisal prvi knjigo francoski škof Fenelon, ki je živel od leta 1651 do l. 1715. On je bil odgojitelj nekega francoskega princa, o katerem francoski pisatelj Voltaire pravi: „Pod njegovo vlado bi bila francoska država presrečna“, — tako izverstno ga je odgojil Fenelon. In za tega princa je spisal tudi knjigo z naslovom „Telemah“, ktera naj bi ga podučila o njegovih dolžnostih do svojih podložnikov, zraven naj bi ga pa tudi opozorila na težavno nalogo, ki jo imajo vsi tisti, ki vladajo narode. Poleg te knjige, ki ima častno mesto v francoskem slovstvu, je spisal še knjigo „O odgoji hčera“, in iz te hočem navesti nekatere izreke:

„Hčericim“ — pravi Fenelon — „ni treba učenim biti; želja po učenosti jih naredi le nečimerne in domišljave. Dovolj je, če znajo enkrat le gospodinjiti ter se razumeti z možmi. Ker so pa naravi slabotne, jih

*) Ali tudi v sv. pismih poganov?

moramo toliko bolj krepčati. Ali nimajo tudi one spolnjevatí dolžnosti — dolžnosti, ki so za celo življenje odločilnega pomena? Ali niso one podpora in propad celih družin? Razumna, pridna in pobožna žena je duša cele hiše, v kateri skerbi za časni in večni blagor. Kako naj imajo možje kakov vžitek od življenja, ako se jim prigreni zakon, ona najserčnejša zveza! In kaj bo iz otrok, ako jih pokvarijo matere že v prvi mladosti? Ženska opravila tedaj niso nič manj važna za državo, kot moška. Koliko zapletek, koliko prekucij postav in npravnosti, koliko kervavih vojsk, koliko uporov zoper državo so že zakrivile razuzdane ženske! To je pač dokaz, kako važna je dobra odgoja za hčere“.

To so Fenelon-ove besede. On ne želi z njimi nič drugega, kot izboljšanja deklinške odgoje. Da ga pa ne bode nihče tolmačil napak, opomnim, da ne išče on izboljšanja v tem, da se učé hčere vsakoršnih vednosti. To nam pričajo jasno besede: „Hčerim ni treba učenim biti“. Ali še lepše in določnejše nam pove on to na drugem mestu, rekoč: „Vse je izgubljeno, ako se peča ženska z umetnostimi, kot je n. pr. poezija in če ji je zoperno gospodinjstvo“.

To so seveda jako prozajične misli, ki jih je napisal ta Fenelon. Ali on je že vedel, kaj je pisal. In čudno, zelo čudno, da ni niti enega pisatelja, ki bi zastopal to idejo, da naj bo ženska učena. Nemški humorist Weber pravi v svojem „Demokritu“: „Učena, občutljiva, tercijska ženska in prešestnica so štiri nadloge, s kterimi je pozabil kaznovati Mozes Egipčane“. — Proč z vsemi nepotrebnimi učenostimi pri ženskih, v kuhinjo ž njimi ali pa k šivanji, otroke pestovat, ako vam jih je dal Bog. Ženske so zato tu, da — kakor Schiller poje:

— — — Sade nam umétno
Cvétlice rajske v živetje posvétno,
Sladke ljubezni napletajo véz:
Pod zagrinjali navade ljubljive
Krasnega čutljeja plámene žive
Skerbno redijo z ročico nebés.

Ako bodo ravnale tako, potem bomo storili to, kar nam kliče Schiller: „Ženo spoštujte!“ Da, spoštovati jih hočemo, ali nikar naj se ne emancipirajo! Emancipirana ženska ni več ženska, mož pa tudi ni, in ker so ljudje le dvojnega spola, tedaj emancipirana ženska ni nič.

(Dalje prih.)

Juri Kobe Sodevski.

Kakor v Danici, tako je i v Novicah rad opisoval svoje rojake, svoje deželjane. V tem smislu dokaj važen je njegov sostavek: „Beli Krajnci unkraj Kerke in Save od Kostanjevice do Jesenic“ (Nov. 1845

št. 2 — 8), kjer — podpisan Milanko Delimarič — razlaguje vzrok njih siromaštva, njih gospodarstvo, način življenja, poštenost, jezik in vraže. O jeziku piše na pr.:

„Ti Krajnci, od svoje bele oprave beli Krajnci imenovani, govorijo hrovaško narečje; meni se zdi, de imajo v svojim izgovarjanju veliko enakosti s Primorci, kateri okoli Bakra stanujejo, na priliko: vina dobrega, ča bi rekâl, sritja (sreća) ti zâspala. — Desiravno na gerdih hribih prebivajo, vender tako gladko in lepo govoré, de se človek zadosti čuditi ne more. Pregovori se pri njih prav lepi slišijo; iz med mnogih samo nektere tu povem: milo gre za dragim t. j. roka roko umiva; ne tresi hruške, ki sama rada pade; ako obješ ptujo koščico, priveži svojo kokoš za nožico; lep glas je več ko srebern pas mileno jagje dve matere sasnî; krotkih ovac gre dosti na eno pojato (hlev) i. t. d. V rodovini imajo natanjko za vsako osebo posebno ime, kakor so ga Latinci imeli ... Druge imena imajo kakor drugi čerñi Krajnci. Ravno tako so tudi z besedami v kletvah bogati: vrag ti put pretekâl; zdravje ti zâspalo; uima te vzela; kuga te vgnjela: naglica te zadela i. t. d.“ —

V besedi in v narodoslovnem oziru še boljši in prav vzoren je sodni spis njegov v Novic. 1847 št. 41 — 46: „**Beli Krajnci unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kólpi od Metlike do Osilnice**“, kjer jih opisuje po naravni postavi in domači opravi, po nravih in običajih, vzlasti o pirovanju ali ženitvanji, po njih čednostih pa tudi nečednostih.

„V krilu naše majhne mile domovine živijo ljudstva, ki so v izobraženosti, jeziku, noši in šegah tako različne, de se ptujec ti razliki dovelj načuditi ne more, piše ondi J. Kobe. Vso pozornost pa zasluži zavolj svojiga odstopa od drugih Krajncov tisto ljudstvo, ki unkraj Gorjancov in Kočevarjev ob Kólpi od Metlike do Osilnice prebiva . . . Ob Kolpi po Metliški okolici govoré slovensko-hrovaško narečje. Poljanc in Kosteljic se serbsko-hrovaškemu narečju bolj približujeta in izgovarjata vse besede, ktere Krajnc na ic in ik izrekuje, na ac in ak; postavim; tobolac, ústavak. Ravnagora in Delnice unkraj Kolpe morajo biti krajnska naseljitva; tù se govoriti sliši: biva, šva, kakor na Gorenskîm. Tudi jih Primorci in Hrovatje imenujejo Krajnce. Med belimi Krajnci je Poljanc nar bolj vesel; on malokdaj tiho gré, ampak vselej pôje, in desiravno še precèj krajnsko govori, so vender njegove pesmi čisto serbsko-hrovaške. Kdor je serbske narodne pesmi bral, pa Poljance peti slišal, bi misliti utegnîl, de jih je Vuk v Poljanah zbiral. De pokažem, kako čisto serbsko-hrovaško pojó, postavim tù naslednji izgled:

Bože mili! čuda golemoga,
Jer izbije mali velikoga,

Da bi zašto nebi ni žalio:
 Več se biju za lipu devojku.
 Peter veli: moja bu devojka;
 Miko veli: moja bu devojka.
 Peter veli: meni ruku dala;
 Miko veli: meni obečala. —

Govorila lipa devojka:
 Komu ruka, tomu i devojka.
 Volim Petra opol drage nočke,
 Neg' Mikota osred bela danka.
 Petrovi su gradi pokriveni;
 Mikotovi zato ni ne znadu —

in takó nadalje našteje, kar Peter ima, Mikotu pa manjka. —

Čednosti belih Krajncov so: gostoljubnost, prijaznost, zadovoljnost in pokoršina do poglavarjev; mane (napake) so: kletve, ki so unim v Novicah naznanjenim kot groš grošu enake, nezmernost in pa nevošljivost. Njih pregovori so: Dan se iza rana lovi; komu se je molit, s tem se ni borit; od nebojana je draga postrana; brez skrivalca ni kralca; delaj ko da boš vavek živel, móli, ko da boš vale umerl; koliko vran belih, toliko mačeh dobrih; kadar mačka spi, lonec pokri; sita vrana lačni nerazme; tern se iza mlada špiči i. t. d. —

„Mile Novice! Vam, ki ste krasne podpornice izobraženosti in narodnosti naše, izročimo, kar nam gledé šol na sercu leži, kliče v spisku: „Domorodne reči verlim rodoljubam v prevdark“ (l. 1848 št. 48. 49). Unidan smo prejeli od ministerstva jako lepe poduke ozir slovenskih šol: kako de imajo kateheti tudi ponavljati z otroci keršanski nauk v šolah, pa ne ga naslanjati učenikam; kako de se imajo zbirati učitelji na stanovitih krajih in se posvetovati, na kateri način bi se izobraženost slovenske mladine nar bolj pospešiti dajala i. t. d. Oj, kako lepe so te vladine! tode pisane so od mož, ki ne poznajo ne našiga ljudstva, ne naših okoljšin. Pa kdo je tega kriv? Noben drugi, ko mi sami, ki svojih ran pokazati nečemo. De bi se pa te okoljnosti od vsih plati dobro poznale, je naša sveta dolžnost povedati, kje de nas čevelj tiši. Tako bi tudi jaz rad, predenj na dve potrebni vprašanji pridem, samo poverhno opomnil na okolico Metliško“. Nato razkazuje, kako in zakaj je ta pokrajina bolj zanemarjena v cerkvenem in šolstvenem oziru, in kako bi se dalo tu pomagati, nekaj tudi v slovenskem duhu. „O Vi vsi, ki imate moč in oblast, opominja J. Kobe iskerno, dajte mladosti hrane, po kateri hlepi; dajte ji pomočkov izobraziti se v maternim jeziku. To storivši bote jo potegnili iz sirovosti, divjosti in lenobe; s tem ji bote polajšali njeno naravsko življenje; bote izkojili narod, ki bo sebi in drugim v čast. Da borme je to storiti že zadnja dôba, ako nečete, de se ljudstvo ne pogrezne do dna v preziranje samiga sebe in v pohlepo po ptujim“. In povédavši v dokaz, kako zaničevana je Slovenija že celo pri prostem ljudstvu, resničen dogodek, kliče proti koncu ves vnet: „Slava, vedna slava tedaj vsim, ki si prizadevajo buditi naše ljudstvo iz njegoviga globokiga sna; čin je sicer truda poln, ali je vréden večniga spomina. Pozni vnuki jim bodo hvalo vedili“. i. t. d. —

„Petero potrebnih reči pri dovolitvi zakona na Slo-

venskimi" — se glasi jako pameten nasvet, ki ga je (l. 1851 št. 17. 18.) iz Dolenskega priobčil J. Kobe o naslednji priliki: „Pred nekaj tedni je dopisniku sledeče poterdilo v roke dospelo, ki ga ni malo veselilo: „Poterdilo, ki se da Matijetu Gregoriču iz L., da je položil znesek od 3 gld. v zagotovilo, da bo zavolj svojega nadstojnega zakona 1) še v tem letu 15 sadnih drevesic na svojem zemljišu posadil, in 2) da preko (čez) 24 ur ne bo piroval (ženitnine obhajal)“. To prebravši sim željno zdihnul: ko bi k tema dvema še te tri pristopile: namreč 3) da bi ne smela ne mladenč ne devica v zakon stopiti, dokler bi ne znala v materinem jeziku saj ročno brati; 4) da ne sme nobeden v zakon stopiti, ki nima dovoljnega premoženja; 5) da bi se nobeden nastaniti ne smel na samotnih krajih, ali saj ne v vinskih gorah. Bile bi te zapovedi gotovo človeštvu močno koristne“. Nato jih modro pojasnuje in uterjuje.

Osodi se je račilo postaviti nas na naj vikši hrib na Kočevskem, je pisal iz Planine nad Černomljem, in (v št. 52) nekako pesniško slika: „Pogled na Mirno goro“. Nad Černomljem na strani zapadnej se vzdiguje velikanska gora, nazvana mirna ali gora s. Frančiška. Na verh gore pridši, vidiš pod sabo, k izhodu obrnjen, okolico Černomeljsko, ktera z vinskimi goricami kot krasen mizen pert z zlatim ožovom zarobljena svoje dražesti: mične pake (Anhöhe), nizka berda in krotke livade na ogled gizdavo stavi. V veči dalji se razgrinja ponosna horvaška dežela po bistri Kolpi ločena od krajske. Pogled nje veličastva očara človeka: na desno z glavo visoko pod nebom moli pri Ogulinu plešasti Klek, mirni stan pridnih čbelic, na levo pa Okič kod Samobora poldanske sončne žarke prideržuje kuhajoč Horvatom jačno in sladko kaplico vina. Med njima se razvija poldrugí dan hoda široka ravnina, ktera k iztoku vedno širja biva, dokler se v plavo ne zgubi v Slavonii in v Turčii. V tej nezmernej daljini se tu in tam samo kak vmol zagledati da na dober kukalnik. Resnične so pesnikove besede: Oj! horvatske krasne gore! i. t. d. Krenuvši s pogledom bolj proti severu ti se oko odtergati ne da od prijazne štajarske poljane, ki se tja do Maribora preteže. Očem se na ravnost proti severu nastavi hribovito Krajnsko, čigar krona, ponositi Triglav krati daljni pogled. Na zapadu se Istria, ko sonce vzhaja, lepo viditi da . . . Na to goro bi si pisatelj tega močno želel romarja — Koseskiga! Ko bi slavni pesnik „visoke pesmi“ prišel poletin dan, ter šel v nedeljo rano na goro, kadar na sveto jutro po spodej ležečej okolici zvoni, od kodar, če veter vleče, skladno soglasje od blizo 50 cerkev na ušesa doní, in kadar priplava žarko sonce na zreniku iz Slavonie in prežene merklo tamo, se kaže v svojem lesku pozemeljsko veličastvo in nezmerna moč Tistega, ki je rekel: „bodi“ in je bilo. Ko bi nam slavni mojster čute, ki bi jih njegovo blago serce o tisti dobi čutilo, v krasni pesmi razodel, gotovo bi bila pesem „visoke pesmi“ vredna! —

Sam pesnik je rad zapisoval narodne med svojimi domačini in v št. 17 l. 1851 čitati je zarad lastnega podnarečja (šajka t. j. čoln) znamenita:

Národná pésem

iz Polján na Kupi.

Zapísal Kobe.

Majka Maro iza grada zvala:
Hodi, hčerka! ako si oprala.
Nesam, majko! ni do vode došla.
Kaj si, hčerka, letni dan delala?
Gledala sam čuda velikoga,
Kjer se bije Sava i Murava.
Sava vozi dervje i kamenje,
A Murava šajke okovane.
U šajki sta bratac i sestrica,
Bratac spava, a sestrica šiva.
Sestra bratac z iglico budila:

Stani, bratce, beli gradi goré!
Neka gore, z ognjem izgoreli!
Služil jesam tri godine dana,
Pervo leto za lepo devojko,
Drugo leto za konjiča vranca,
Tretje leto za svetlo oružje.
Kad so došli devojke deliti,
Meni dajo stara neveljava;
Kad so došli konjiče deliti,
Meni dajo stara neveljava;
Kad so došli oružje deliti,
Meni dajo staro i rujavo.

Kaj bi koristilo, ako bi učitelj ljudstvo zunaj šole poučeval — vzlasti v kmetijstvu, kaj šoli posamezno, kaj splošno? da bi se povzdignilo kmetijstvo na Dolenjskem, kjer je jako zanemarjeno.

(Pri okrajni učiteljski konferenci v Rudolfovem 26. avgusta p. l. govoril V. Burnik.)

(Konec)

Pred vsem pa je treba učitelju ljubezen in spoštovanje občinstva. Ako tega nij, je njegov trud zastonj, njegove besede so „glas vpijočega v puščavi“ akopram je za dobro in koristno stvar jako unet. Poleg tega pa tudi njegove vednosti v kmetijstvu ne smejo biti polovičarske, enostranske; teoretična in praktična izurjenost ste mu vrata, skozi katera stopi v kraj, kjer začne delovati. Učitelj brez temeljite vednosti v kmetijstvu, naj se važne naloge, podučevanja v kmetijstvu, ne loti, kajti s tem bi le znal priti ob zaupanje pri ljudstvu.

Da si pa učitelj more pridobiti praktično izurjenost v kmetijstvu, treba mu je, da se sam bavi s kmetijstvom, mora tisto dobro, in vzgledno obdelovati, ako hoče, da bo s tem kterikrat koristil ljudstvu. Beseda učiteljeva, teoretično podučevanje ljudstva v kmetijstvu ne bode prineslo nikakoršnega sadu, ako učitelj besede ne združi z lastnim izgledom: „Verba movent, exempla trahunt“.

Ako učitelj sam nijma kmetijstva, in ako mu primankuje najvažniših sredstev za praktično podučevanje v kmetijstvu, bilo bi po mojih mislih naj bolje, da vse podučevanje opusti, kajti to bi mu še utegniło škodovati

(vsaj na veljavi) in ga pripraviti v razpor z ljudstvom, kar bi se ve da, imelo zanj slabe nasledke. Naši kmetje so preveč konservativni, da bi hoteli poslušati nauke tega, ki jim sicer dobro želi in jih podučuje, ako pa ne vidijo vspeha. Dostikrat slišimo našega kmeta, ko posluša učenika v kmetijstvu, govoriti tako-le: Moji stariši so zemljo obdelovali tako, kakor jaz, a vendar jim je rodila obilo. Zraven je, seveda, tako kratkomiselen, da ne prevdari, kako so na prihodke njegovih dedov vplivale ugodnejše stvari, zarad katerih se mu zdi, da je njegova zemlja postala nerodovitnejša od prejšnjih časov.

Prazne besede brez praktičnih dokazov nimajo za odrašeno ljudstvo nikakoršne veljave. In za mladino. — Njej je teorija pena na vodi, katera na enkrat nastane, a ravno tako hitro mine. Mladino samo teoretično podučevati je zajemati vodo sè sitom. Naj si učenec tudi nekaj besedi obderži v spominu, vendar mu bode kmalo vse izpuhtelo, ko bode šoli hrbet obrnil. Čas na to obernen, je bil popolnoma zgubljen.

Neogiblivo potreba je tedaj, da mora učitelj imeti sam nekoliko kmetije, preden začne s podukom v kmetijstvu. Naj ne zamuja prilike, ako mu je dana, obračati na-se pozornost ljudstva in posebno mladine z umnim kmetovanjem. Ako ima učitelj vrt, naj si ga priredi po pravih okusa, v njem naj se nahaja vsega, česar je za hišo potrebnega. Poseben oddelek naj bo pripravljen za sadjerejo in na to naj obrača vso pozornost, kajti baš ta stran kmetijstva je pri nas na Dolenjskem naj bolj zanemarjena. Dečkom in odraščencim naj tudi naroča, da mu donajajo divjakov, katere naj potem posadi v vertu.

Učenci naj bodo pri njem, ko se bode sejalo, sadilo in cepilo, in naj jih tudi navaja na to delo. Obdelovanje verta ne bode koristilo samo dečkom, ampak tudi deklicam, kajti videle bodo, kako se izrejšajo posamezne zelenjave, kako se opravljajo vertnarska dela, ktera spadajo v delokrog vsake skrbne gospodinje. Kar bode mladina tu z lastnimi očmi videla, delala s svojimi rokami, to ji bode nedvómno ostalo v spominu, še potem, ko bode šoli odrasla, in pri večini se bode uvidel tudi dober vspeh. Tudi živina, ako jo ima učitelj, naj bode čedna, hlev lep osonažen in gnojišče uzorno. S tem naj pa druží učitelj primeren teoretičen poduk. Učenec, zapustivši šolo, bode mnogo obderžal v spominu, postal bode dober kmetovalec, kateri bode gledal na to, da se kmetijstvo, podedovano po svojem očetu povzdigne, da bode mogel zadostiti vedno rastočim potrebam. In kako ne, saj je pri svojem učitelju videl vedno vse redno in čedno in se prepričal, koliko umno kmetovanje pripomore v zboljšanje poljskega pridelka. Učiteljev zgled mu bode zercalo, v katerem bode gledal svoja dela. Z veseljem se bode spominjal gredoč mimo šolskega verta veselih med učiteljem in součenci preživelih ur, živo mu bode ostalo v spominu, koliko koristnega se je tu naučil.

Gotovo bode tako početje učiteljevo uplivalo na našo mladino, med katero smemo računati na trdne, premožne kmete. Iz tega bode pa tudi sledilo spoštovanje, zaupanje do učitelja in ljubezen do šole, katera ljudstvu ne bode deželna nadloga, ampak kraj, kateri je izvolila deželna gosposka za njegov blagor.

Učiteljev zgled pa bode našel tudi pri odrasčenih posnemanja. Marsikteri bode prišel iz radovednosti ogledovat učiteljeve naprave za kmetijstvo, in poskusil bode marsikaj, ko bode videl, da to prinaša dobička. Pri takih prilikah pa bode učitelj lahko navzočne podučil v marsičem, in jim dajal dobre svete.

Učiteljev delokrog pa naj ne bode še s tem omejen, ampak on naj skuša da razširja svoj vpliv tudi še dalje. Večkrat naj se poda h kmetom, naj jih spodbuja v njihovem poslu in skuša prepričati, koliko več dobička bi jim dajala bolje obdelana zemlja. V svojem poslu zanikarne kmete naj opozoruje na zglede umnejih kmetov. Pri tem naj ravna tako, da kmet ne bode vedel, da ga z namenom napeljuje na drugo pot, sicer bi ga kmet zavidal, češ, kaj ti me hočeš kmetovanja učiti?

Na jako dober vspeh bi smel računati učitelj, ako bi pri sadjereji kakemu kmetu sam pomagal. Naj ga skuša pripraviti, da si naredi sadne gredice, v ktere naj posadi mnogo divjakov. Pokaže naj mu, kako se presaja in cepi.

Kedar je prišel učitelj tako daleč, rešil je svojo nalogo natančno, storil je za blagor naroda mnogo; tak učitelj je vreden splošnega spoštovanja in njegov trud ne more zadosti poplačan biti. Učitelj je tedaj jako imeniten faktor med sredstvi za zboljšanje našega kmetijstva. Višjim oblastnijam pa naj bode skrb, da ta važen faktor v računu vzamejo v poštev, preskrbeti mu morajo to, iz česar bode mogla izvirati njegova delavnost.

Naj bi se tedaj povsod na to gledalo, da šolske oblasti prisilijo posamezne občine k napravi šolskih vrtov, da se učitelju oddeli primerno zemljišče in postavi poslopje, da bi mogel rediti vsaj dvoje goveje živine. Da bi vsaka občina to lahko storila, ni dvoma. Denar pa, ki bi se žertvoval za tako umno pripravo, bi segurno ne bil proč vržen, dajal bi obilo obresti. Kmetijstvo naše pa se bode povzdignilo in revščini za vselej vrata zaperla. V kmečke hiše bi se zopet vernila zadovoljnost, katera je prva podlaga srečnemu družinskemu življenju.

Idimo torej nevstrašeno z združenimi močmi na težko delo v korist našega naroda in ljube domovine. Ako naš trud ne bode plačan po delu, bodimo zadovoljni, v svesti si, da smo svojo nalogo rešili vestno. Postavili si bomo v sercu svojih potomcev slavni spominek „aere perennius“.

I z š o l e.

Prestava glagolov iz enega časa v drugega.

Poiščite v II. berilu str. 27. berilno vajo 19.

»Povračuj hudo z dobrim«.

I. beri 1. stavek. Oče Miklavž so sedeli zvečer pod lipo i. t. d. *Ob katerem dnevnem času je bilo? Kaj je ob tistem času navadno? Kdo se zbira zvečer okoli gospodarja?*

J. beri 2. stavek. Pogosto so oče svoje otroke učili i. t. d. *Kaj pa je v tem stavku povedanega? Kedarj človek najmehkeje spi?*

J. beri naprej. »Kaj ste danes dobrega storili?« vprašajo oče otroke. Jaz sem dala svoj košček kruha ubogi deklici . . . pravi Barbka. *Zakaj je rekla Barbka: „Jaz sem dala“. V katerem času se je to zgodilo?* Isto tako tudi z drugimi stavki, v katerih Jurče in Štefan pripovedujeta, kaj sta danes dobrega storila.

N a l o g a.

Povejte to povest v sedanjem času po tem-le obrazcu!

Večerja se — oče Miklavž — pod lipo, in okoli njih troje otrok. Oče svoje otroke — , da človek nikoli mehkeje ne — , kakor takrat, ko ga — dobra vest.

Barbka pravi: Uboga deklica lačna mimo nas v šolo, a jaz ji — svoj košček kruha. Jurče, njen brat reče: V šolo — in — vrata na sosedov zelnik odperla in svinje v škodo. Iz jih in za vrata. Štefan — , a oče mu — , le povej meni, naj slišita tudi bratec in sestra. Štefan jame pripovedovati: danes — iz šole, sosedov Tonče se me — , in me —. Nekdo se mimo —, in — potepuha. Ta — naglo čez plot, ter si nogo zvije. — Nič več ne — stopiti na noge in silno —. Vzd in ga na rami — domov.

Dopisi in novice.

— **Iz celjskega okraja.** *) Dolgo sem čakal, da se bo kako spretnejše peró oglasilo o našej novej šolskej knjigi »Začetnica in prvo berilo«, pa ker menda zaman pričakujem, odločil sem se jaz v našem edinem pedag. listu nekaj besedij o njej spregovoriti. Moja sodba nikakor ne bo dovršena, nego mislim s tem le povod dati, da nam veščeje glave svojo sodbo izrečejo.

»Začetnica in prvo berilo za ljudske šole. Spisal Ivan Miklosich, učitelj na c. kr. vadnici v Mariboru. Dunaj. C. kr. založba šolskih knjig. Cena 30 kr.« je naslov knjigi, ki smo jo uže štiri dolga leta težko pričakovali. Dasi moramo priznati, da je ta knjiga lep

*) „Uč. Tov.“ priobčuje to kritiko, ker g. pisatelj odločno to zahteva, dasiravno bi bil rajč o tem še sedaj molčal; tudi ta kritika ni po vsem naša.

in dostojen korak do željno pričakovanih slovenskih čitank, vendar ne moremo ž njo popolnoma zadovoljni biti. Zakaj da ne moremo biti ž njo zavsem zadovoljni, hočem pozneje razložiti, sedaj govoril bom samo o dobrih njenih lastnostih.

Uže prvi pogled v knjigo je dobredejen in knjiga mora se takoj vsacemu prikupiti. Posebno mora se vsak lepih, jako okusno pisanih črk veseliti. Sploh je cel tisk fino izpeljan in knjigi lep (morda prefin) papir dan. Izbira in uredba spisov (sestavkov) se mora v obče prav srečna imenovati. Veseliti se mora čitatelj pa tudi lepega jezika, osobito ako je navajen na naše dosedanje čitanke. Lepe konstrukcije in najnovejši izrazi morajo na vsacega dobro upljivati in usposobijo knjigo, da je res podloga vsega jezikoslovnega poduka. Hvalvredno je tudi, da so se sprejela v pripovesti lepa slovanska imena in dosedanja vsaj v lepej obliki, ne pa kakor v dosedanjih čitankah vedno ti »Boštijančeki, Jurijčeti, Lukeci, Franicke, Aničke« in Bog si ga vedi kaka imena in zraven še take oblike kot »Jurijče, Anička, Tonička« i. t. d. ki se menda nikjer drugje tako ne pišejo ali govore kot ravno v naših čitankah! (? Vr.) — Prav na svojem mestu so mnogoštevilne uganke, samo da so nekatere pretežke, ne le za učence (ti bodo pač malo katero prav rešili!), nego tudi za učitelje n. pr. str. 98. sub 10 i. dr.

Dobra misel je bila nekaj pregovorov razložiti. Želeli pa bi teh »biserov na cesti« več in znanjših. — Dobro došel bo marsikojemu učitelju tudi »Slovnikiški dodatek« z raznimi nalogami, posebno ako pomislimo, da je bil do sedaj takov dodatek v »Pervem berilu«, ki se od 3. šol. leta začenši rabi, ova slovniska snov pa se mora po učnih načrtih uže v 2. šol. letu preučiti. Toraj je tisti slovnikiški dodatek v »pervem berilu« samo za eno celo leto prekasno prišel! — Temu zlu se je z »Začetnico« v okom prišlo.

Pa kakor sem uže od začetka omenil, ne morem se knjige tako prav iz vsega srca veseliti; kajti pri svojem štiriletnem potovanju od Poncija do Pilata je »Začetnica« marsikogo dobro, marsikogo pa tudi prav nesrečno popravdo doživela. Ena takih ponesrečenih poprav in prva velika prevara, koja mi je »Začetnica« uzadela je, da je prišla na svitlo osnovano po pisalno-bralneji metodi, ne pa kakor se je obče pričakovalo v noveji realneji (analitično-sintetičneji) metodi. Ako premislimo, da so vsi na novo izšolani učitelji (in ti imajo navadno 1. raz.) bolj navajeni in bolj večji te realne metode, da še do sedaj nijsmo imeli knjige po ovej metodi osnovane in slednjič, da je g. I. Miklosich prvi slov. apostol te metode, mora se človek, koji nij globokeje za kulise pogledal, prav čuditi, da je nova »Začetnica« osnovana še po stareji metodi. Za to metodo bil bi se lahko stari »Abecednik« nekoliko popravil in moderniziral, pa bi barem vsak učitelj lahko vzel in izbral kar bi hotel, tako pa imamo prešnje težave in križe v noveji izdaji! Bog pomozil!

Baš tako nezadovoljni smo tudi z razvrstitjio malih črk. Ako je vže g. Miklosich stari red črk predrugučevati začel (in vsak razumen pedagog mu mora prav dati), naj bi bil črke vsaj zavsem po genetičneji vrsti razvrstil. Tako jaz ne zapopadem, zakaj je postavil za črkoj »a« »v« in ne »d«, ki vendar iz prejšnje sledi (pri pisanju)! Za črkoj »l« postavil bi jaz »b« in potem stoperv »h«. Za črkoj »j« sledil naj bi »g« in »f«. Črko »t« pa, ki je prav zadej, postavil bi jaz, kot eno najložjih, baš za »u«, kajti iz tega naravno sledi. Tako dalo bi se še nekaj primerov navesti, pa zadosti za sedaj.

Jako pogrešam raznih sort tiska in nerazumljivo mi je, zakaj se to ni zgodilo. Vsi sestavki so v eni sorti tiska! Začetnica ali vsaj »prvo berilo«

pa naj bi učence tudi v več sort tiskov izurilo! Baš iz tega uzroka omenim tudi, da je premalo vaj pisanega gradiva. Skoro sam tisk in vedno enak!

Pri sestavkih, pesnih in prozi, želel bi bil jaz, da se imena izpisateljev postavijo, kajti rano naj se otroci seznanijo z domačimi pisatelji! Vide »Začetnice« in čitanke drugih narodov!

Prav slabo pa se je posrečilo ponarejanje nekotnih pesnij. Še staroznana, v narodu uže zavsem ukoreninjena Slomšekova »Mlado jagnje« nij našla milosti! Slomšek je bil vendar, smelo rečem, naš najboljši pesnik za mladino. Njegove pesni ugajajo in dopadajo mladini najbolj in so tudi lahko umevne! Tako v otročjem duhu še sedaj nobeden naših pesnikov »po božjej milosti« nij zlagal pesnij kot naš A. Slomšek. In njegova zgoraj imenovana pesen se gre popravljati! Jaz, in z menoj vsak učitelj s kojim sem o tej zadevi govoril, ne bom nikdar to popravljeno »Jagnje« memoriral, nego vedno Slomšekovo »Mlado jagnje«. Kot eksempl tega popravljenja navedem le zadnja dva stiha. Pri Slomšku pravi jagnje, ko se je v jamo zvrnilo:

„Oj otroci vbogajte,
Svoje skrbne matere“.

V popravljeni pesni pa jo tako-le visoko zasukne:

„Oj otrokom vsem gorje,
Ki se materam gluše!“ — —

Nikakor mi dalje ne ugaja v Začetnici in prvem (!) berilu »Cesarska pesen«. Karkoli se v učilnici uči, morajo učenci dobro razumeti, drugače škoda za čas. Vprašam pa zopet: »Kteri učitelj je v stanu to pesen v osmem letu stoječim otrokom tako razložiti, da jo bodo res razumeli?« — — (Ako je sedaj ne razumó, jo bodo pa pozneje. Vr.)

Med dobrimi lastnostmi knjige omenil sem takoj začetkoma teh vrstic, da so črke lepo po novej šegi izpeljane, pa kot lonec med zvonovi slovite spet str. 67 dve pismi, lepo sè starimi pisnimi črkami tiskane. Vendar mislim, da to nij volja izdajateljeva, nego le krivda dunajskega nemškega stavca (tiskarne). K baš takim tiskarskim pogreškom prištevam tudi te in druge težko razumljive stavke: »lovi move verico (lovimo veverico) ima movoh (imamo voh), beče le (čebele) rojijo, jago daje (jagoda je) rudeča, s seki rose kamo, (s sekiro sekamo) čemu jemo to vilo (čemu je motovilo)?

Želel bi, da se te in enake pomanjkljivosti pri tej knjigi, koja naj bode vsem javnim in domačim učiteljem gorko priporočena, v prihodnjih izdajah odpravijo, potem pa »nil nisi bene«.

T. B. H.

— Slovensko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 2. t. m. — Razgovor je bil:

1. O »začetnici in prvem berilu za ljudske šole«, spis. Ivan Miklosich, učitelj na c. kr. vladnici v Mariboru. Obveljala je misel, da je format knjige »začetnice« prevelik in cena taki knjigi previsoka. Drugo se prepušča za poznejši čas, ter se počaka, da dotični učitelji iz lastne skušnje vedó poročati o rabljivosti te knjige.

2. Slov. učit. društvo razpošilja svojim bivšim udom povabila za vplačevanje, ter hoče vljudno vabiti tudi rodoljube, neučitelje, v pristop, kajti ako se nabere nekoja svota, recimo 50 gl., hoče društvo založiti kako knjigo, v praktično rabo pri šolskem poučevanju.

3. Predlog, društvo naj založi in izda »Imenik« učiteljev na Kranjskem ni bil sprejet; imenik stane mnogo truda in denarja, razproda se ga le malo;

zadnji imenik l. 1874 je pobral skoraj vso gotovino; skerbimo raje da spravimo kako rabljivo knjigo, ki se bo de udom podarila. —

Pri Vas je tedaj, dragi tovariši, da pristopite k društvu, ki ima na čelu povzdigo šolstva na edini pravi podlagi, na podlagi domačega jezika; svoje domoljubje pokažite s tem, da pristopite k društvu, ki ne išče sebe, marveč Vas, pred vsem pa blagor naroda, čigar sinovi smo.

Pri Vas, spoštovani rodoljubi vseh stanov, je pa tudi, da podpirate učitelje, katerim je izročena mladina v skerb in odgojevanje, pri njihovem rodoljubnem prizadevanji. Nikarte, da 'bi se reklo, Nemci bolje podpirajo svoje učitelje, kakor pa Slovenci svoje.

Prihodnja odborova seja bo de 6. svečana popoldne ob 1¹/₂ uri.

P o z i v.

Mili sobratje! Gotovo je učiteljski stan eden najvažnejših v ljudskei družbi; on je prvi poklican položiti in vterditi temeljni kamen olike, napredku in splošnemu razvoju, ter ob enem blagostanju posameznega človeka, celih občin, skupne dežele in splošne države s podukom o vsakovrstnih vedah, da se na tej podlagi potem vspešno nadaljuje in dospe do pravega cilja. Vsak začetek je težaven. In ne rečem preveč, marveč istino trdim, ko pravim, da gledé odgoje, izobražbe, poduka in povzdige ljudskega blagostanja trdo zaveda ljudskega učitelja prva težava, katera mu je po stanu in dolžnostih odmerjena. V mnogih obzirih pa imajo drugi stanovi, katerim ni tako grenka osoda odmerjena, in nemajo toliko težav prebiti, kakor jih ima ravno stan ljudskih učiteljev, posebna dobra, od katerih je pa ravno ljudski učitelj še popolnoma izobčen. On je tako rekoč edin in le sam sebi prepuščen. — Vsakega posameznega človeka, vsakega stanu dolžnost je pa gotovo, da se po pripuščenih potih prizadeva skrbeti za boljšo prihodnost. In to, dragi sobratje, je tudi naša dolžnost! Kolikor manj zaprek in zoprnost ima človek prenašati, toliko lože on tudi gotovo svoje duševne in telesne moči žrtvuje vzvišenemu poklicu, kar potem blagodejno vpliva na plodonosen vspeh. Kolikokrat pride ljudski učitelj brez lastnega zadolženja v pomilovanja vreden gmoten položaj! Pride dolga bolezen v družinico, pobere mu 100, 200 in še več goldinarjev iz lastnega žepa; dohodki ne zadostujejo; pride selitev, dostikrat dolga, požre mu zopet 50, 80, 100 in še več goldinarjev, učitelj navezan je zopet edino le na lastni žep; nemila smrt pobere mu njegove ljubo-drage, kar je z večjimi ali manjšimi stroški iz lastnega žepa zjedinjeno. V takih slučajih brez lastnega zadolženja in krivde mora si človek za visoke obresti denar pri privatnih ljudeh izposojevati, in ako ni na posebno dobrem glasu, ga pa še ne dobi. Kolika preglavica so pa dolgovi za človeka, je morebiti uže eden ali drugi dragih sokolegov priliko imel okušati.

Vse drugače je pa to pri nekaterih drugih stanovih. Vzemimo n. pr. vsakovrstne c. kr. urádnike, urádnike in službeno osobje pri železnicah, profesorje srednjih in višjih šol, i. t. d. Vsem tem je o posebnih slučajih gledé gmotnega stanja s tem pomagano, da lahko od svojih aktivnih plač predplače prejemajo, katere potem zopet v obrokih, malih zneskih proti malimi (6%) obresti nazaj plačujejo, ter se jim ni treba pri privatnih kapitalistih in drugih ljudeh zadolževati, vsled česar

pri ljudeh, med katerimi službujejo, svoje dobro ime lahko neoskrunjeno ohranijo. Dan danes je pa že tako, da tudi najboljši delavec pri ljudeh le pravo veljavo ima, ako nobenemu nič dolžan ni, a še tako marljivega in delavnega, če tudi ne po lastnej krivdi kolikor toliko zadolženega človeka pa rado — vse — pisano gleda, pred vsem pa še učitelja.

Da bi se v tem obziru tudi ljudskim učiteljem breme zdatno olajšalo, sklenil je podpisani, napraviti o svojem času dobro utemeljeno prošnjo do visokega deželnega zbora, kateri naj bi ljudskemu učiteljem o posebnih slučajih primerne predplače od njihovih aktivnih služeb postavno določiti in vrediti hotel.

Da se bode pa ta prošnja mogla v imenu učiteljev napraviti, pozivljem tukaj prav uljudno vse g. g. kolege, kateri so enacega mnenja, da mi o tem svoje misli prav v kratkem po listnicah ali pa v pismih naznaniti hočejo.

Bog vas živi, mili sobratje po celej domovini, ter blagoslovi vseh skupaj trud, delo in prizadevanje v prid, napredek in povzdigo blagostanja vsega národa in skupne države!

Na Premu, dné 9. prosenca 1879.

Matija Rant, národní učitelj.

P. Prem. pr. St. Peter. Innerkrain.

Razumeva se samo ob sebi, da mí tudi drugim privoščimo, kar uže sami (t. j. mestni učitelji) imamo, namreč izposojilno splečevanje o izvanrednih okoliščinah, vendar pa učiteljskemu stanu, kakor vsakemu drugemu veljajo bosedes: pomagaj si sam, in potem ti bode Bog pomagal. Učitelji naj namreč pristopijo k kaki zavarovalni družbi. V Ljubljani nas je mnogo učiteljev pri „Beamten-Verein“. Ta družba ravno sedaj razpošilja povabila učiteljskim društvom, ter vabi učitelje k pristopu, ko razlaga korist, katero ponuja družbenikom.

— **Iz seje deželnega odbora dné 27. p. m.** Vzeli so se na zanje dopisi deželnega šolskega sveta, da se na ljudski šoli v Črmošnicah začasno v službo vzame učitelj z remuneracijo letnih 400 gold., na ljudski šoli v Kopanji učitelj z remuneracijo 384 gold. na leto, in v Žireh začasni učitelj s 360 gold. remuneracije na leto, in da se duhovnima gospodoma v Šturiji in v Trnju daje po 25 gold. remuneracije na mesec za začasno opravljanje učiteljske službe; — zarad nastavljenja definitivnega učitelja na ljudski šoli v Šent-Janžu se deželnemu šolskemu svetu odgovori, da naj se razpiše natečaj za to učiteljsko službo.

— **Drobne novice.** Obdarovanje otrok o zimskem času sè zimsko obleko je nekako prišlo v navado. — Obdarovanja v Ljubljani in Postonji smo uže omenili. Taka obdarovanja so bili tudi drugej: v Škofjiloki 22. decembra, kjer je okrajni sodnik delil obleko šolarjem, a njegova gospa šolaricam; v Rudolfovem, kjer je g. okrajni glavar delil obleko. — Zasluge o tem sta si pridobila: okrajni šolski nadzornik g. profesor Derganc in g. vikarij J. Tomažič. Tudi v Šent-Rupertu na Dolenjskem so imeli tombolo: dohodki so bili namenjeni v obleko ubogim šolarjem.

— **V Zagorji pri Savi** pa je bila 26. p. m. veselica (soàre), pri kateri so delovali mestni učitelji g. g. Žumer, Maier in Razinger iz Ljubljane in še g. g. Medič, Bele in Plhak. Čisti dohodki so namenjeni šolam v Zagorji in v Smartnem pri Litiji.

— V šoli na Ljubljanskem mahu so pa bile obdarovane skoraj vse deklice te šole z zimsko obleko in pripravo za ročna dela. Navzočni so bili ljubljanski župan, A. Laschan, mestni šolski nadzornik g. pl. Gariboldi, vodja šole g. Belar, in nekatere gospe. Gdč. Mariane Fröhlich tam podučuje ob četertkeh brezplačno v ženskih rokotvorih in je tudi nabrala milodare v ta namen.

— **Za Bosno in Hercegovino** se pošiljajo iz Dunaja hrvatske in srbske šolske knjige, iz Hrvatskega pa je vojvoda Württemberg pozval 42 uradnikov, ker magjarskih ali nemških rabiti ne more. Železnica od Kostanjice do Banje-luke je popravljena in se po njej uže vozi. V Metkoviču v Hercegovini bila je huda burja in toča, v Mostaru pa uže drevesa cvetejo.

— „**Pučke novine**“, časopis za gospodarstvo, obrt i narod, ki izhajajo vsako saboto v Zagrebu v hrvatskem jeziku, nastopile so letos svoj 3. tečaj. Jednako našim »Novicam« raznoverstnega blaga, iz gospodarstvene stroke, skerbe za zabavo in pouk, imajo razpise, premembe i. t. d. Pesebno pa se nam zdi potrebno poudarjati; naj bi izobraženi Slovenci; ki z nami vred pripoznajo potrebo, čitati dan danes tudi hrvatske časopise, naročili ta časopis, ki hoče sprejemati tudi slovenske dopise. Po pošti pošiljane veljajo »P. N.« za četert leta 1 gl. 15 kr. Naročnino sprejema vrednik g. Ljudevit Tomšič v Zagrebu (Marovske ulice br. 20.)

— **Zvon.** Lepoznanski list s podobami. V. tečaj. Izdaje in ureduje J. Stritar. Na Dunaji 1879.

Lansko leto je bilo slovenskemu lepoznanstvu neugodno: izgubili smo dva lepoznanška lista, »Zoro« in »Besednik«, katerega je bil zapustil nepozabljivi Anton Janežič slovenskemu svetu v znamenje svoje domovinske ljubezni. Ostal je nam sedaj sam »Zvon«, kateri se uže dolgo pošteno trudi za našega naroda prosveto. Reči nam je po vsej pravici, da nas je prva številka letošnjega zvona posebno veselo iznenadejala, in g. Stritarju smo hvaležni, da je svoj list tako »prerodil«. Z »galerijo slovenskih pesnikov« (Valentin Vodnik pričinja to galerijo po zgledu dr. Bleiweisovega nekdanjega »Koledarčka«) se je odprlo »Zv.« široko polje zanimivega, kar bode izvestno dobrodejno uplivalo zlasti na našo mladino. G. profesor Levec, ki spisuje to galerijo, piše jedrovito, ter stvar ne razteza preveč; taki spisi se lože v spominu obergerze. — Cena listu je 5 gl. za vse leto, in naroča se: »Wien, Währing, Herrngasse 74.«
J. Charpentier.

Razpisi učiteljskih služeb.

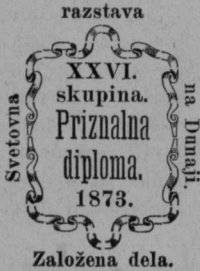
Na Kranjskem. V šolskem okraji Kočevskem, v Dragi (Suchen) in v Dolenji vasi, učit. služba, l. p. 500 gl. in prosto stanovanje. Prošnje v 6. tednih (začnši 10. decembra pri dotičnih krajnih šolskih svètih).

V šolskem okraji Kranjskem. Na 2razredni šoli v Cerkljah, učiteljska služba, l. p. 400 gl. Prošnje do 2. februarija krajnemu šolskemu svètu v Cerkljah.

V šolskem okraji okolice Ljubljanske. Na 1razredni ljudski šoli v Horjulu, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje. Prošnje v 6. tednih okrajnemu šolskemu svètu za okolico Ljubljansko.

Premembe pri učiteljstvu.

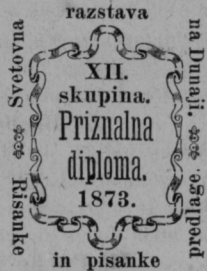
Na Kranjskem. Gdč. Amalija Marolt, učiteljica na Raki. Gsp. Viktor Šetina, prov. učitelj v Kočevji. Gdč. Avguste Supan, spraš. učit. kand., učiteljica v Fohnsdorf-u na Gor. Štajarskem, in gdč. Ana Podrekar, tudi spraš. učit. kand., učiteljica v Vratih (Thörl na Koroškem). »Schltzg.«

Založba

Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
št. 3.

V založbi podpisane knjigoteržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s **slovenskimi napisi** na svitlo, in sicer:

- Št. 1. **Pisanka za nemško lepomisje** (9 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 2. **Pisanka za slovensko lepomisje** (8 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 3. **Pisanka za slovensko pravopisje** (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki).
 Št. 4. **Pisanka za nemško pravopisje** (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka).
 Št. 5. **Pisanka za pravopisje in spisje** (14 verst, s prostimi črtami; visoka četverka).
 Št. 6. **Računska pisanka** (kvadrati, visoka četverka).

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisanki je za eno rizmo = **240 kosov 2 gld. 80 kr. a. v. netto** v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo. Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Pervi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil A. Lésar. Sešitek 1—12 à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr.

Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n.

Lésar Ant., **Liturgika** ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazijalno, realno in sploh odraslo mladost, 1863. 1 gld.

Hilfsmittel für den Zeichenunterricht.

Roller Josef, Anleitung für den Elementarunterricht im freien Zeichnen an der Volksschule. Mit 51 Figuren à 40 kr.

Roller J., Formensammlung zum Elementarunterrichte im freien Zeichnen in der Volksschule. (Preisgekrönt.) Heft 1—6 à 1 fl. 20 kr. ö. W.

Roller J., Formensammlung (wie früher) sammt Anleitung in Enveloppe à 6 fl. 60 kr. ö. W.

Roller J., Uebungshefte zum ersten Unterrichte im freien Zeichnen. Heft 1—6 1h. 1c. à 16 kr. ö. W.

Roller J., Uebungshefte zum Unterrichte im Freihandzeichnen an Volksschulen. Heft 1—3. 4 (Knaben) 4 Mädchen. (Die Hefte 1—3 sind sowohl für Knaben als Mädchen bestimmt, Heft 4 jedoch für Beide verschieden.)

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v **Bernu** (Brünn),
Ferdinandove ulice št. 3.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**